

УДК 619:578.825:638.085.3+636.085.57**Коцюмбас І. Я., Кушнір Г. В., Левицький Т. Р.,
Назар Б. І., Неділька Г. Ю.**Державний науково-дослідний контрольний
інститут ветеринарних препаратів та кормових добавок**КОНТРОЛЬ РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ ТА КОРМІВ
ДЛЯ ТВАРИН ЗА ВМІСТОМ ГМО**

Наведені результати досліджень по виявленню генетично модифікованих організмів у рослинній сировині та кормах для тварин методом полімеразно-ланцюгової реакції з детекцією в реальному часі (ПЛР-РЧ) за період 2011 р. Всього було досліджено 464 зразки, з них 34,9% позитивних. Із досліджених зразків найбільшу кількість позитивних проб виявляли у кормах для продуктивних тварин.

Ключові слова: генетично модифіковані організми, полімеразно-ланцюгова реакція, рослинна сировина, корми для продуктивних тварин.

Дискусія щодо поширення генетично модифікованих організмів (ГМО) у світі ведеться уже багато років. Нині розроблено близько 200 видів генетично модифікованих (ГМ) рослин. Найпоширенішими є соя, кукурудза, картопля, томати, ріпак, бавовна, ячмінь, цикорій тощо [1]. За даними міжнародного агробіотехнологічного агентства ISAAA (International Service for the Acquisition of Agri-biotech Applications) на даний час ГМ рослини вирощують у 25 країнах світу. Площі, зайняті ГМО культурами, у 2010 році займали понад 148 млн. га. Зокрема, під ГМ соєю – 69 млн. га, ГМ кукурудзою – 42 млн. га, ГМ ріпаком – 16 млн. га ГМ бавовною – 6,4 млн. га. Лідерами з вирощування ГМ культур є США, Бразилія, Індія, Китай, Парагвай, Чилі, Мексика.

В Європейському Союзі площі, на яких вирощуються ГМ рослини, займають менше 0,1% (біля 95 тис. га) світових площ. Більшість країн ЄС не дозволяє вирощування ГМ культур [2]. За офіційними даними у 2009 році лише шість країн ЄС дозволили вирощування ГМ кукурудзи (Польща, Словаччина, Чехія, Румунія, Іспанія, Португалія). У 2010 році дозволено вирощування та застосування ГМ картоплі у Німеччині та Швеції.

Потужний розвиток генної інженерії упродовж останніх десятиліть, окрім безумовного прогресу, в ряді випадків пов'язаний із ризиком негативного впливу на довкілля та людину. Це зумовлено досить неоднозначним сприйняттям процесу поширення сфер застосування продукції із генетично-модифікованими складниками як спеціалістами різних галузей науки та виробництва, представниками управлінських державних структур, так і широкими верствами населення [3]. Негативне ставлення частини суспільства до досягнень генної інженерії пов'язане, перш за все, із відсутністю переконливих, науково обґрунтованих гарантій щодо безпеки ГМО для здоров'я людини та довкілля в цілому [4].

На сьогоднішній день в Україні заборонено промислове виробництво та введення в обіг ГМО, а також продукції, виробленої із застосуванням ГМ джерел, до їх державної реєстрації. Крім цього забороняється ввезення на митну територію України ГМО, а також продукції, виробленої із застосуванням ГМО, до їх державної реєстрації,

за винятком таких, що призначені для науково-дослідних робіт або державних апробацій (випробовувань) [5].

Однак, безпосереднє сусідство України з Росією, Румунією, Туреччиною, які офіційно дозволили використання на своїх територіях ГМО та продуктів, що їх містять у своєму складі, дають змогу припустити, що на внутрішньому ринку України нелегально та неконтрольовано розповсюджуються трансгенні продукти [6, 7].

Тому метою нашої роботи було виявлення ГМО у рослинній сировині та кормах для тварин, які поступали на вибірковий контроль від господарств різних областей України.

Матеріали і методи. Для виявлення ГМО у рослинній сировині та кормах для тварин використовували молекулярно-генетичний метод. Аналіз проводився за специфічним геном, який присутній у всіх рослинах, промотору 35 S вірусу мозаїки цвітної капусти (CaMV), і термінатору T-NOS T1 плазмиди *Agrobacterium tumefaciens*, які присутні в багатьох промислово вирощених ГМ рослинах. Випробування проводили методом ПЛР з детекцією в режимі реального часу, під час досліджень використовували тест-системи "Растение / 35S / NOS скрининг" та "Соя / 35S / NOS / скрининг" виробництва ЗАО "Синтол" (Росія).

Результати та обговорення. За період 2011 р. було проведено 464 досліджень з виявлення ГМ джерел у рослинній сировині, кормах для продуктивних і непродуктивних тварин. З рослинної сировини досліджували кукурудзу, пшеницю, овес, ячмінь, жито, сою, ріпак, гірчицю, льон, шишки хмелю. При вибіркового контролі рослинної сировини (101 зразок) у 5,9 % від загальної кількості було виявлено ГМО, це в основному була соя (4 зразки) і кукурудза (2 зразки).

При дослідженні 357 зразків кормів для продуктивних тварин, а це були: комбікорми, шроти, макухи, рослинні суміші, у 43,4 % від загальної кількості було виявлено ГМО.

При дослідженні 6 зразків кормів для непродуктивних тварин, а це були: сухі корми та консерви, в одному сухому кормі було виявлено ГМО.

Висновок. Використання методу полімеразно-ланцюгової реакції дає можливість швидко провести дослідження по виявленню ГМО у досліджуваних зразках. Позитивні результати вказують на те, що у готових кормах для тварин виявлено ГМ джерела.

Перспектива подальших досліджень. Проводити моніторинг кормів по виявленню ГМО у рослинній сировині та кормах для тварин.

Література

1. Чечилова С. Трансгенная пища / С. Чечилова // Здоровье. - 2000. - № 6. - С. 20–23.
  2. Картагенський протокол про біобезпеку. Міжнародний контроль над живими зміненими організмами / UNEP GEF. - К., 2004. - 40 с.
  3. Силаева Г. П. Трансгенные пищевые продукты: риск и перспективы / Г. П. Силаева, А. А. Кочеткова, А. Ю. Колеснов // Пищевая промышленность. - 1999. - № 10. - С. 14–15.
  4. Шевага Л. В. Генетично модифіковані продукти – смачно чи небезпечно? / Л. В. Шевага // Ветеринарна медицина України. - 2008. - № 11. - С. 39–41.
  5. Закон України "Про державну систему біобезпеки при створенні,
-

випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів" № 1103 від 31.05.2007 р.

6. Олійник Д. До питання використання генетично модифікованих організмів в Україні / Д. Олійник // Економіка України. - 2006. - № 6. - С. 85–92.
7. Дымань Т. Н. Питание человека в XX веке / Т. Н. Дымань, С. И. Шевченко - К. Либра, 2008. - 112 с.

Summary

THE CONTROL OF PLANT MATERIAL AND ANIMALS FEED FOR GMO CONTENT / Kotsyumbas I., Kushnir G., Levitsky T., Nazar B., Nedilka G.

The results of researches on identification of genetically modified organisms in plant material and animal feed by polymerase chain reaction detection in real time (PCR-RT) over the 2011 are presented. Total of 464 samples were studied, of which 34,9 % proved positive. From the investigated samples the largest number of positive samples was found in feed for productive animals.

Key words: genetically modified organisms, polymerase chain reaction, plant materials, feed for productive animals.

УДК 637.3

Наговська В.О., Гачак Ю.Р., Козак М.В., Бондаренко Т.І.
Львівський національний університет ветеринарної
медицини та біотехнологій імені С.З.Гжицького

ЗМІНА ТЕХНОЛОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК М'ЯКОГО СИРУ, ЗАЛЕЖНО ВІД ВМІСТУ В НЬОМУ ЖИТНІХ ВИСІВОК

Зернові висівки позитивно впливають на процеси накопичення розчинних азотистих сполук, ферментів і створюють більш сприятливі умови для коагуляції білків молока і зневоднення сирного згустку. М'який сир «Фета» з додаванням житніх висівок буде новим продуктом лікувально-профілактичного напрямку, який розширить асортимент продукції і підвищить їх біологічну та харчову цінність.

На даний час одним із пріоритетних напрямків державної політики України повинен бути стан харчування населення. Відомо, що останніми роками значно погіршилися показники здоров'я наших співвітчизників і Україна посідає одне із останніх місць за тривалістю життя серед цивілізованих країн. Провідне місце у переліку причин смертності займають серцево-судинні і онкологічні захворювання, виникнення яких безпосередньо залежить від якості спожитої харчової продукції. Тому безпека харчування повинна бути пов'язана як і з фізіологічними нормами споживання продуктів, так і з їх збалансованою структурою, що забезпечить умови підвищення резистентності організму до шкідливих і несприятливих умов. Саме тому необхідно здійснити корекції структури харчування у сегмент збалансованості за основними